

GEMEENTEBLAD

Officiële uitgave van gemeente Goeree-Overflakkee.

Nr. 73830

11 augustus 2015

Gemeente Goeree-Overflakkee - Visie op de basisbibliotheekvoorziening 2014-2018 (zie bijlage voor complete opmaak met illustraties)

Visie op de basisbibliotheekvoorziening op Goeree-Overflakkee 2014 - 2018

Mei 2014

Woord vooraf
L.S.,

Van oudsher is de bibliotheek de vindplaats van kennis. Kennis gestold op papier en gestoeld op onderzoek. Nu andere vindplaatsen belangrijker geworden zijn en papier op zijn retour is mogen we wel zeggen dat er bezinning nodig is rond de positie van de bibliotheek.

In de visie die we hier als gemeente Goeree-Overflakkee samen met de bibliotheek presenteren zijn we op zoek naar een nieuwe positionering van de onderlinge verhouding.

De gemeenteraad wordt voorgesteld mee te denken in deze veranderende verhouding en de kaders aan te geven die leidend zullen zijn voor vervolgstappen. Tolle lege, neem en lees.

Gerrit de Jong, wethouder cultuur gemeente Goeree-Overflakkee

Inleiding

Waarom een nieuwe visie?
De bibliotheek is van oudsher één van de meest laagdrempelige culturele voorzieningen in Nederland. Met 4,1 miljoen geregistreerde leden en 74 miljoen bibliotheekbezoeken per jaar is de bibliotheek de grootste publieksvoorziening waar Nederlanders gebruik van maken. Het wordt gezien als de voorziening waar je kunt lezen, je ontspannen, je verdiepen, je verbazen en met elkaar in gesprek kunt gaan. Ook op Goeree-Overflakkee. [1]

Huidige ontwikkelingen zetten bibliotheekwerk onder druk
Ondanks het feit dat de bibliotheek een belangrijke maatschappelijke waarde heeft, staat de bibliotheek onder druk. Door de digitalisering is er, veelal gratis, een schat aan informatie en kennis beschikbaar. Nieuwe informatiedragers veranderen de manier waarop mensen met kennis en informatie omgaan. De grens tussen kopen en lenen vervaagt: toegang tot en beschikbaarheid van informatie is belangrijker dan het daadwerkelijke bezit van informatie. Dit heeft gevolgen voor de behoefte aan de fysieke collectie van bibliotheken en de ruimte die daar voor nodig is.

Ook is er financiële druk. In het kader van bezuinigingen binnen de gemeente Goeree-Overflakkee is het beschikbare budget voor de bibliotheek verlaagd. Vanaf 1 januari 2016 stelt de gemeente € 400.000,00 (prijspeil 2013, excl. indexering) beschikbaar voor het bibliotheekwerk op Goeree-Overflakkee. Door deze bezuiniging past de huidige invulling van het bibliotheekwerk niet meer binnen het beschikbare budget en moet naar een alternatieve invulling voor de dienstverlening worden gezocht.

Met de komst van de participatiesamenleving ligt de nadruk meer en meer op het verbinden van onze inwoners, hen de vrijheid te geven om zelf verantwoordelijkheid te nemen en hen in hun eigen kracht te zetten. De bibliotheek is een logische partner voor de gemeente om de doelstellingen voor de participatiesamenleving (mede) te realiseren. De bibliotheek is een laagdrempelige, onafhankelijke voorziening en mensen voelen zich er snel mee verbonden. De bibliotheek draagt bij aan de leefbaarheid en vitaliteit binnen de gemeente. [2]

Tot slot treedt op 1 januari 2015 de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) in werking. Deze wetgeving biedt nieuwe mogelijkheden voor gemeenten om het bibliotheekbeleid op andere wijze in te richten. [3]

Een nieuwe visie op bibliotheekwerk noodzakelijk
Bovengenoemde ontwikkelingen leiden tot een noodzakelijke herpositionering van de bibliotheek. Stichting Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta zet zich, als partner van de gemeente Goeree-Overflakkee, in om een optimale inzet van de bibliotheek op het eiland te realiseren, met behoud van kwaliteit en innovatiekracht. Dit sluit aan bij de wensen van de gemeente om te komen tot een duurzaam, innovatief en gedragen bibliotheekbeleid. Daarnaast is het van belang dat het bibliotheekbeleid van de vier voormalige gemeenten wordt geharmoniseerd. Samenhang met beleidsvelden als Leefbaarheid, Accommodatiebeleid, Onderwijs, Seniorenbeleid en Cultuur is hierbij van belang.

Deze visie is opgesteld in samenwerking met de Stichting Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta [4]. Het is een visie die recht doet aan de ontwikkelingen op Goeree-Overflakkee en de dynamiek binnen het bibliotheekstelsel. En een visie die innovatief is en het belang van de bibliotheek in de maatschappij onderstreept. Maar vooral: een visie waarbinnen bibliotheekwerk op Goeree-Overflakkee een duurzaam karakter kent en de dienstverlening voor alle inwoners op passende en betaalbare wijze bereikbaar is. Deze visie kent een periode van 2014 tot en met 2018. Op deze manier wordt het duurzame karakter van de visie vastgelegd, maar biedt het tevens ruimte om in de toekomst op basis van nieuwe inzichten de visie aan te passen.

[1] Zie bijlage 1 voor een overzicht van de huidige dienstverlening, subsidiering en het gebruik van de bibliotheekvoorziening op Goeree-Overflakkee

[2] Zie bijlage 2 voor de samenhang tussen leefbaarheid en vitaliteit in de kernen in relatie tot bibliotheekwerk

[3] Zie bijlage 3 voor de veranderingen van de huidige wetgeving naar de Wsob

[4] Zie bijlage 4 voor de visie van de Stichting Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta

Ontwikkelingen, kaders en uitgangspunten

Ontwikkelingen

Nationale trends
De volgende trends zijn zichtbaar:

- Bibliotheken richten zich steeds meer op digitale dienstverlening;
- Er wordt meer aandacht besteed aan de ondersteuning van het onderwijsveld dan voorheen, door middel van landelijke diensten en producten;
- Er is een sterkere focus op dienstverlening voor specifieke doelgroepen, zodat de maatschappelijke waarde van de bibliotheek gerichter wordt ingezet;
- De bibliotheek is meer en meer de algemene vraagbaken rondom lokale dienstverlening, doordat samenwerkingsverbanden worden aangegaan met andere partijen (met name gericht op de Wmo, jeugd, onderwijs en cultuur). De bibliotheken streven dan ook naar intensievere samenwerking met andere partijen, zodat zij elkaar kunnen versterken;
- De financiële positie (en daarmee het bestaan) van bibliotheken staat onder druk door de aanhoudende bezuinigingen bij de overheid. Met name de lokale bibliotheken staan onder druk;
- Bibliotheekgebouwen worden steeds minder georganiseerd op stand alone basis: ze worden geïntegreerd in scholen, buurtcentra of culturele accommodaties. Op die manier is de bibliotheek dicht bij de doelgroep en kan samenwerking met andere instellingen makkelijker worden gestimuleerd.

Sterktes en zwaktes
Er dient rekening gehouden te worden met de sterke en zwakke punten van het bibliotheekstelsel. Sterke punten van de bibliotheek zijn haar omvangrijke bereik, niet alleen als een instelling waar men boeken kan lenen, maar ook als een neutrale, laagdrempelige plaats om te verblijven en informatie te zoeken. Ook de uitgebreide collectie en de goede relatie met het basisonderwijs zijn sterke punten van de bibliotheek. Een opvallende sterkte op Goeree-Overflakkee is de toename van het aantal leden en uitleningen. In Nederland is over het algemeen een dalende trend te zien, maar op Goeree-Overflakkee is sprake van een duidelijke "leescultuur", waardoor het aantal leden en uitleningen (licht) is gestegen.

Zwakke punten zijn de beperkte zichtbaarheid van de bibliotheek in het digitale domein en de vergrijzing van het personeel. Op Goeree-Overflakkee is tevens sprake van een onevenwichtige verdeling van

voorzieningen over het eiland (zie ook bijlage 1). In zowel de west- als de oostkant van het eiland zijn veel (verschillende) voorzieningen aanwezig, terwijl zich op het midden van het eiland relatief weinig voorzieningen voordoen.

Kaders

Wettelijke kaders
De Wsob levert de wettelijke kaders waarbinnen de visie vorm moet krijgen. De bibliotheek moet aan de volgende verplichtingen voldoen:

- aansluiting op de landelijke digitale infrastructuur;
- gebruik maken van de nationale bibliotheekcatalogus;
- deelname aan het interbibliothecaire leenverkeer;
- ondersteunen van het onderwijs;
- werken volgens een door de Koninklijke Bibliotheek vast te stellen collectieplan;
- gericht zijn op innovatie.

Door de hierboven genoemde verplichtingen is de scope van de bibliotheek bepaald. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met de publieke waarden van de bibliotheek van evenwichtigheid, pluriformiteit, kwaliteit, onafhankelijkheid en toegankelijkheid. Ook de gezamenlijke inspanningsverplichting ten aanzien van de leesbevordering en de bestrijding van laaggeletterdheid, voortvloeiend uit de Bestuurlijke afspraken openbare bibliotheekwerk 2013-2014, dient in de visie geborgd te worden. [5]

[5] Zie bijlage 3 over de huidige en toekomstige wetgeving met betrekking tot de inspanningsverplichting ten aanzien van leesbevordering en de bestrijding van laaggeletterdheid.

Financiële kaders
Op basis van besluitvorming door de gemeenteraad op 14 november 2013 is het financieel kader voor de bibliotheek vastgesteld. Vanaf 1 januari 2016 stelt de gemeente € 400.000,00 (prijspeil 2013, excl. indexering) beschikbaar voor het bibliotheekwerk op Goeree-Overflakkee.

Uitgangspunten van de gemeente Goeree-Overflakkee
In de diverse brainstormsessies en gesprekken die de gemeente heeft gevoerd, is uitgegaan van de volgende uitgangspunten voor de visie op de basisbibliotheekvoorziening op Goeree-Overflakkee:

- De bibliotheek sluit aan op de maatschappelijke behoefte;
- De bibliotheek op Goeree-Overflakkee is zo efficiënt mogelijk georganiseerd;
- De bibliotheek maakt slimmer en efficiënter gebruik van accommodaties;
- De bibliotheek op Goeree-Overflakkee is uitnodigend, aantrekkelijk en laagdrempelig;
- De subsidierelatie is gestoeld op basis van wederzijds vertrouwen en transparantie. Het is inzichtelijk welke producten geleverd worden tegen een vooraf vastgesteld bedrag op basis van kostprijsberekening;
- De bibliotheek ondersteunt gemeentelijke beleidsdoelen: er vindt integrale afstemming plaats op de betrokken beleidsterreinen, waarbij onderwijs en cultuur een nadrukkelijke plek innemen. Resultaten worden gemeten en teruggekoppeld;
- De bibliotheek op Goeree-Overflakkee wordt gekoppeld aan doelgroepen, zodat de voorzieningen effectiever worden ingericht en maatschappelijke effecten worden vergroot;
- De visie sluit aan op de landelijke ontwikkelingen omtrent het bibliotheekwerk en de fundamentele veranderingen in het sociaal domein;
- De visie op de basisbibliotheekvoorzieningen en de uitwerking hiervan in beleid moeten bijdragen aan een duurzame positionering van de lokale bibliotheek.

Uitgangspunten van Stichting Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta
In haar visie “Deuren open” geeft de Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta haar strategie weer voor de periode 2013-2016 [6]. Zij omschrijft hierin de missie om midden in de maatschappij te staan en waarde te leveren aan de samenleving en individuen. De bibliotheek is het lokale fysieke en digitale informatieknooppunt dat de persoonlijke ontwikkeling van burgers stimuleert en faciliteert. De bibliotheek schept essentiële voorwaarden voor een leven lang leren, onafhankelijke besluitvorming en de culturele ontwikkeling van individuen en groepen en levert daarmee een cruciale bijdrage aan de democratie en de kennissamenleving. De bibliotheek toont ondernemerschap en gaat samenwerkingsverbanden aan om

synergie te creëren. Ook moet de bibliotheek keuzes maken: niet alles kan meer in dezelfde mate blijven plaatsvinden. Door zich te richten op doelgroepen hoopt de bibliotheek de juiste ondersteuning te kunnen bieden op de verschillende beleidsterreinen van de gemeente. De bibliotheek richt zich in de eerste plaats op jongeren in de leeftijd van 0-12 jaar (voorschools en basisonderwijs) en op de aan de kern gebonden inwoners.

De bibliotheek hanteert de volgende uitgangspunten in haar visie:

- De bibliotheek is een actieve partner van het onderwijs en levert diensten en expertise op het gebied van leesbevordering, mediawijsheid en informatievoorzieningen;
- De bibliotheek stimuleert de geletterdheid, mediawijsheid en nieuwsgierigheid van burgers;
- De bibliotheek stimuleert lezen, leren en ontwikkeling in een inspirerende, laagdrempelige en eigentijdse omgeving;
- De bibliotheek gidst naar en biedt toegang tot fysieke en digitale informatie;
- De bibliotheek wenst een betrouwbare partner te zijn, die het voortouw neemt in vernieuwing en biedt daarin een uitstekende prijs/kwaliteit verhouding;
- De bibliotheek neemt het initiatief om samen met andere culturele instellingen een vernieuwende en waar mogelijk gezamenlijke programmering te bieden op het gebied van kunst, cultuur, ontwikkeling en literatuur;
- De bibliotheek biedt haar medewerkers werk met goede ontplooiingsmogelijkheden en arbeidsvoorwaarden in een innovatieve en resultaatgerichte organisatie;
- De bibliotheek wenst waarde te geven aan maatschappelijke thema's als sociale samenhang, het educatieve en culturele klimaat, welzijn en de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden en wijken.

[6] Zie bijlage 4 voor de visie "Deuren open" van Stichting Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta

Visie op de basisbibliotheekvoorziening op Goeree-Overflakkee

De genoemde uitgangspunten, trends, ontwikkelingen en kaders zijn de leidraad geweest om te komen tot een gezamenlijke visie op de basisbibliotheekvoorzieningen op Goeree-Overflakkee. Een aantal onderdelen van de visie ligt vast in wettelijke verplichtingen of valt buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente. Op deze zaken heeft de gemeente geen invloed, in die zin dat er niet gekozen kan worden om deze onderdelen niet of in mindere mate uit te voeren. Er zijn echter wel keuzes te maken in de wijze waarop de uitgangspunten van de gemeente en de bibliotheek in de visie worden weergegeven en hoe omgegaan wordt met de sterktes, zwaktes en trends die zichtbaar zijn.

Visie Basisbibliotheekvoorziening op Goeree-Overflakkee 2014-2018:

De basisbibliotheek op Goeree-Overflakkee levert dienstverlening die aansluit op de wet- en regelgeving en op de maatschappelijke behoeften die er op het eiland leven, passend binnen het financieel kader en vanuit een evenredige spreiding van het aanbod over het eiland. De focus ligt op lezen, leren, informeren en ontmoeting. Digitalisering speelt hierin een belangrijke rol. De dienstverlening is ondersteunend ten aanzien van gemeentelijk beleid op aangrenzende beleidsterreinen, waarbij inhoudelijk sterke raakvlakken worden gezocht met onderwijs, cultuur, seniorenbeleid en recreatie & toerisme. Er worden nieuwe, innovatieve vormen van bibliotheekwerk ontwikkeld of bestaande vormen worden anders ingericht. De bibliotheek op stand alone basis is niet meer denkbaar: er wordt gestreefd naar efficiënter gebruik van accommodaties door slimme combinaties te maken met andere instellingen. Dit versterkt de maatschappelijke waarde van de bibliotheek. De voorzieningen zijn afgestemd op de specifieke doelgroepen 0-13 jarigen, de aan de kern gebonden inwoners en toeristen. De vorm van dienstverlening draagt bij aan een duurzame positionering van de lokale bibliotheekvoorzieningen. De gemeente en de bibliotheek hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het in stand houden en verbeteren van de bibliotheekvoorzieningen op het eiland. De publieke waarden van de bibliotheek blijven hierbij hoog in het vaandel staan. De gemeente vertrouwt op de deskundigheid, flexibiliteit, innovatief vermogen en ondernemerschap van de bibliotheek om een keuze te maken uit het scala aan mogelijkheden dat voor de vorming van een moderne bibliotheek denkbaar is en praat als partner en belanghebbende mee over de vormgeving van de dienstverlening. De subsidierelatie is gestoeld op basis van wederzijds vertrouwen en transparantie. Beide partijen gaan uit van een constructieve houding ten opzichte van elkaar. De subsidie wordt opgebouwd op basis van heldere product- en prestatieafspraken. Uit jaarlijkse evaluaties zal blijken in hoeverre de bibliotheek succesvol is bij het behalen van de gestelde prestaties.

De verschillende onderdelen die in de visie aan de orde komen, worden hierna toegelicht.

Passend binnen wet- en regelgeving
De bibliotheek richt zich middels haar dienstverlening op de volgende kerntaken:

- Ter beschikking stellen van kennis en informatie (informeren);
- Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie (leren);
- Bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur (lezen);
- Ruimte voor ontmoeting en debat in het kader van de participatiesamenleving (ontmoeting);

Hierbij ligt er een nadrukkelijke focus ligt op de digitale bibliotheek, als belangrijkste nieuwe voorziening. De verwachting is dat met name jongeren van 12 tot 18 jaar en volwassenen hier gebruik van zullen maken en dat de doorvoering van de digitale bibliotheek gevolgen heeft voor de noodzaak van fysieke bibliotheekvoorzieningen voor deze doelgroepen. Door aan te haken bij de nationale bibliotheekcatalogus, het interbibliothecair leenverkeer te ondersteunen en te werken volgens het collectieplan, wordt optimale dienstverlening geleverd op het digitaal niveau.

Ook dient de focus te liggen op de ondersteuning van onderwijs en de gezamenlijke inspanningsverplichting ten aanzien van leesbevordering en het tegengaan van laaggeletterdheid. Inspanning op het gebied van mediawijsheid is hierbij tevens van belang. De bibliotheek en de gemeente zetten zich gezamenlijk in om voorzieningen in te richten die hier bij aansluiten. De resultaten die voortvloeien uit de voorzieningen dienen te worden gemeten en gemonitord. Wanneer blijkt dat de voorzieningen onvoldoende tot resultaat leiden, kan dit gevolgen hebben voor de wijze waarop de voorziening in de toekomst wordt ingericht.

Aansluiten op de maatschappelijke behoefte
De dienstverlening en de vorm van de voorzieningen van de bibliotheek sluiten zo veel mogelijk aan bij de maatschappelijke behoefte. Er worden alleen voorzieningen in stand gehouden, waar vanuit de gebruikers ook daadwerkelijk behoefte aan is. Er worden nieuwe vormen van bibliotheekvoorzieningen ontwikkeld, waarbij gekeken wordt naar nieuwe, logische locaties en nieuwe concepten. De bibliotheek op stand alone basis is niet langer wenselijk: de bibliotheek zorgt voor synergie door zich als partner van andere instellingen in de samenleving neer te zetten en de dienstverlening hier ook fysiek op in te richten. De inrichting van de voorzieningen en de verdeling over het eiland richten zich op een gelijkwaardig aanbod, van waaruit alle inwoners op het eiland relatief beter worden bediend.

Ter ondersteuning van gemeentelijk beleid
De bibliotheek is er ter ondersteuning van ander gemeentelijk beleid; dat bepaalt de toegevoegde waarde van de bibliotheek. De producten die de gemeente afneemt in het kader van bibliotheekvoorzieningen zijn daarom gekoppeld aan gemeentelijke beleidsdoelen. De bibliotheek heeft veel kennis en vaardigheden in huis, die ingezet kunnen worden bij andere instanties, zoals een basisschool, een culturele instantie of het bedrijfsleven. Door slimme combinaties te maken, zijn voordelen te behalen. De samenwerking met onderwijs en cultuur nemen een nadrukkelijke plek in, maar er is ook aandacht voor leefbaarheid, toerisme & recreatie, seniorenbeleid en accommodatiebeleid. Er wordt kritisch gekeken naar het huidige gebruik van de accommodaties en er wordt gestreefd naar een efficiënter gebruik door slimme combinaties te maken met andere bestaande accommodaties. Door meerdere functies in combinatie met de bibliotheek aan te bieden, wordt de maatschappelijke waarde versterkt. De bibliotheek kan zorgen voor deze verbinding. Dit komt de leefbaarheid in de samenleving ten goede. Hiervoor is het noodzakelijk dat de bibliotheek flexibel is en innovatief omgaat met mogelijke samenwerkingsmogelijkheden. De bibliotheek moet ondernemerschap tonen om samen met de betrokken partijen te komen tot vernieuwende concepten.

Gericht op specifieke doelgroepen
De bibliotheek richt zich op de volgende specifieke doelgroepen:

- Kinderen van 0 tot 13 jaar. Bij deze doelgroep moet leesgedrag, leesplezier en mediawijsheid worden gestimuleerd. Tevens dient deze doelgroep in aanraking te komen met kunst en cultuur. De bibliotheek fungeert hier als partner van educatieve en culturele instellingen.
- Oudere inwoners van Goeree-Overflakkee. Deze inwoners zijn vaak aan de kern gebonden en zijn minder makkelijk in staat om naar de bibliotheek toe te gaan. Met name deze doelgroep heeft een sterke voorkeur voor de fysieke collectie van de bibliotheek. De bibliotheek is hierbij met name partner voor zorginstellingen.
- Toeristen. Een aanzienlijk deel van het ledenbestand van de hoofdvestiging in Ouddorp bestaat uit toeristen. Deze toeristen hebben een vaste standplaats in Ouddorp en komen hierdoor regel-

matig op Goeree-Overflakkee. Ook wordt de bibliotheek vaak door toeristen als een slechtweervoorziening gebruikt. De bibliotheek is partner voor toerisme en recreatie.

Jongeren van 12 tot 18 jaar en volwassenen hebben minder prioriteit. Zij zijn gemakkelijker in staat om te reizen naar een bibliotheekvoorziening en hebben bovendien meer behoefte aan digitale dienstverlening. Zij zijn minder gebaat bij fysieke vormen van dienstverlening.

Publieke waarden blijven overeind
Daarnaast blijven de bestaande publieke waarden van de bibliotheek overeind. De bibliotheek op Goeree-Overflakkee is uitnodigend, aantrekkelijk en laagdrempelig. De bibliotheek stimuleert lezen, leren en ontwikkeling van mediawijsheid in een inspirerende, laagdrempelige en eigentijdse omgeving. Het bibliotheekbeleid moet bijdragen aan een duurzame positionering van de lokale bibliotheekvoorzieningen.

Partnerschap
De gemeente stelt zich op als een actieve gesprekspartner voor de bibliotheek waarmee de maatschappelijke doelstellingen en de verrichtingen met regelmaat worden geëvalueerd en waar nodig opnieuw geformuleerd. De gemeente vervult haar actieve rol met name door het vinden van synergie met andere partners, om zo de bibliotheekfunctie te versterken. De gemeente en de bibliotheek hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het in stand houden en verbeteren van de bibliotheekvoorzieningen op het eiland. De gemeente heeft in gezamenlijkheid met de betrokken buurgemeenten Hellevoetsluis, Brielle, Bernisse en Westvoorne een inspanningsverplichting voor de instandhouding van de basisbibliotheek. De subsidierelatie is gestoeld op basis van wederzijds vertrouwen en transparantie. De gemeente en de bibliotheek gaan uit van een constructieve houding ten opzichte van elkaar. De subsidie wordt opgebouwd op basis van heldere product- en prestatieafspraken.

Het vervolg
Op basis van de visie wordt het bibliotheekbeleid van de gemeente Goeree-Overflakkee verder vorm gegeven. Op dit moment vinden verkennende gesprekken plaats met instellingen die mogelijk een rol kunnen gaan spelen in de vernieuwde dienstverlening van de bibliotheek. Op basis van mogelijke samenwerking, beschikbare accommodaties en financiële ruimte worden scenario's ontwikkeld als uitwerking van deze visie. Deze scenario's worden ter besluitvorming aan het college voorgelegd. Naar verwachting zal hierdoor vanaf 2016 sprake zijn van de implementatie van de vernieuwde dienstverlening, waarbij tevens de door de gemeenteraad vastgestelde bezuiniging wordt gerealiseerd.

Bijlage 1: Huidige bibliotheekvoorzieningen op Goeree-Overflakkee

Voorzieningen
Op Goeree-Overflakkee bevinden zich drie hoofdvestgingen in de dorpen Middelharnis, Ouddorp en Oude Tonge. Daarnaast zijn er vijf leespunten in de kernen Stellendam, Stad aan het Haringvliet, Den Bommel, Achthuizen en Ooltgensplaat. Daarnaast worden er in het kader van Vroeg- en Voorschoolse Activiteiten (VVE) diensten aangeboden aan peuterspeelzalen, als Boekenpret. Er zijn diverse samenwerkingsvormen met het onderwijsveld. Zo loopt er in de basisschool op Goedereede-Havenhoofd momenteel een pilot in het kader van de Bibliotheek op school. Alle basisscholen op het eiland beschikken over de schoolpas. Over het gehele eiland is een bestel- en bezorgservice actief, waardoor inwoners in alle kernen de beschikking hebben over het totaal aan boeken van de Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta en is er speciale aandacht voor de aan de kern gebonden inwoners.

Basisbibliotheek Zuid-Hollandse Delta en christelijke (openbare) bibliotheken
Op Goeree-Overflakkee is de Stichting Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta actief. Deze basisbibliotheek is aangesloten bij het stelsel van openbare bibliotheken en vormt, naast aanwezige christelijke (openbare) bibliotheken, de belangrijkste bibliotheekvoorziening voor de inwoners op het eiland. Op het eiland is ook een aantal christelijke (openbare) bibliotheken aanwezig. Deze bibliotheken zijn veelal gelieerd aan een (conglomeraat van) kerk(en) en werken op stand alone basis middels een eigen stichtingsbestuur.

Het aanbod is specifiek afgestemd op het publiek en kent niet dezelfde dienstverlening als de basisbibliotheek. Ook zijn deze bibliotheken niet aangesloten op het stelsel van openbare bibliotheken.

Noodzaak om te komen tot harmonisatie

In de vier voormalige gemeenten op Goeree-Overflakkee werd op eigen wijze invulling gegeven aan het bibliotheekbeleid. Ondanks het feit dat de vier voormalige gemeenten elk waren ondergebracht bij de Stichting Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta, en in dit kader een bindend samenwerkingsverband zijn aangegaan met elkaar en met de gemeenten op Voorne Putten [7], kende iedere gemeente een behoorlijke mate van autonomie binnen het eigen bibliotheekbeleid. De voormalige gemeente Dirksland heeft in 2010 besloten af te zien van een vorm van openbaar bibliotheekwerk van Stichting Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta en heeft er voor gekozen de bibliothecaire dienstverlening aan te bieden vanuit de Christelijke Openbare bibliotheek Dirksland. De voormalige gemeente Dirksland had dan ook geen subsidierelatie meer met de Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta op het moment dat de herindeling tot de gemeente Goeree-Overflakkee plaatsvond. De overige drie voormalige gemeenten kozen er ieder voor een hoofdvestiging binnen de eigen gemeente te handhaven. Andere vormen van dienstverlening in kleinere kernen kenden veel verschillende vormen. Dit leidt er toe dat in de kernen van de voormalige gemeente Dirksland geen enkele voorziening aanwezig is, terwijl de kernen van de voormalige gemeente Oostflakkee allen nog een eigen voorziening hebben in de vorm van een leespunt. Deze diversiteit op basis van oud beleid is niet wenselijk. Harmonisatie van het bibliotheekbeleid dient dan ook plaats te vinden om een passend en evenwichtig aanbod aan bibliotheekvoorzieningen voor alle inwoners op het eiland te creëren.

[7] gemeenten Hellevoetsluis, Bernisse, Brielle, Westvoorne en tot 1 januari 2013 gemeente Rozenburg

Subsidiëring Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta

De gemeente onderhoudt een subsidierelatie met de Stichting Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta voor de geleverde dienstverlening. Deze subsidie werd voorheen, op basis van de toen geldende regelgeving middels de "Verklaring verhoging subsidie openbare bibliotheek tot instap- en richtlijnniveau", opgebouwd volgens een vast bedrag per inwoner (instapniveau), 100% vergoeding van de huisvestingslasten en eventuele 100% vergoeding voor extra dienstverlening (bijv. leespunten). Het instapniveau werd landelijk vastgelegd en was afhankelijk van het aantal inwoners: gemeenten tot 30.000 inwoners droegen minimaal € 11,00 per inwoner af. Gemeenten met 30.000 tot 90.000 inwoners droegen minimaal € 12,00 per inwoner subsidie af. Alle voormalige gemeenten dienden op basis van deze berekening € 11,00 per inwoner af te dragen (met uitzondering van de voormalige gemeente Dirksland, die geen subsidierelatie meer onderhield met de bibliotheek Zuid-Hollandse Delta).

Door de herindeling tot de gemeente Goeree-Overflakkee ontstond een nieuwe gemeente, die boven het inwoneraantal van 30.000 steeg. Dit hield in dat de nieuwe gemeente Goeree-Overflakkee het instapniveau van € 12,00 moest gaan betalen. Daarnaast moest de gemeente betalen voor de inwoners van de voormalige gemeente Dirksland, waar voorheen geen subsidie voor werd verleend. Dit hield een subsidieverhoging in van ruim € 140.000,00. Hier stond geen directe kwaliteitsverbetering of verbreding van de dienstverlening tegen over.

In het kader van de harmonisatie van de subsidiering is met de bibliotheek overeen gekomen dat voor het jaar 2013 de oude bekostigingssystematiek werd gehanteerd van de voormalige gemeenten. Dit hield in:

- Instapniveau van € 11,00 per inwoner;
- Uitgaan van het aantal inwoners voormalige gemeenten Goedereede, Middelharnis en Oostflakkee
- Uitgaan van de toenmalige afspraken omtrent huisvesting en overige dienstverlening welke met de drie voormalige gemeenten zijn gemaakt.

Hiermee stond de subsidie in 2013 gelijk aan de subsidie van 2012. In 2013 is een subsidie verleend ter hoogte van € 652.780,00.

Ten aanzien van de subsidiering 2014 is afgesproken dat de nieuwe visie op de basisbibliotheek en het daaruit voortvloeiende bibliotheekbeleid tot nieuwe grondslagen leidt om de subsidiering vorm te geven. Met de Bestuurlijke afspraken openbare bibliotheekwerk 2013-2014 is de financiering op basis van de instapniveaus en 100% bekostiging van de huisvestingslasten losgelaten. De subsidiëring moet in relatie staan tot het vermogen om de opgedragen taken uit te voeren. Dit geeft de gemeente de ruimte om een andersoortige subsidiëringssystematiek te hanteren. In deze visie wordt gepleit voor een subsidie op basis van heldere product- en prestatieafspraken. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om de gestelde

bezuiniging te realiseren. De gemeenteraad heeft op 14 november 2013 het financieel kader voor de bibliotheek vastgesteld. Vanaf 1 januari 2016 stelt de gemeente € 400.000,00 (prijspeil 2013, excl. indexering) beschikbaar voor het bibliotheekwerk op Goeree-Overflakkee.

Eerste piketpaaltjes in 2012, verdere uitwerking in 2013, besluitvorming en beleid in 2014
Met de komst van de herindeling tot de gemeente Goeree-Overflakkee is in overleg met de bibliotheek besloten om in 2013 een nieuwe visie op bibliotheekwerk te ontwikkelen. Gedurende 2012 hebben hier diverse gesprekken over plaatsgevonden en zijn de eerste piketpaaltjes geslagen om in 2013 tot de visie te komen. Vervolgens is een proces opgezet waarbij zowel in overleg met de bibliotheek, als intern met de betrokken afdelingen binnen de gemeente, is gesproken over de wensen en mogelijkheden met betrekking tot de invulling van bibliotheekwerk op Goeree-Overflakkee. Door middel van diverse brainstormsessies, overleggen, werkbezoeken en bijeenkomsten is in de eerste negen maanden gekomen tot een gedragen inhoudelijke conceptvisie op bibliotheekwerk op Goeree-Overflakkee. Vanaf oktober 2013 stond het bibliotheekwerk onder druk vanwege de bezuinigingsopgave van de gemeente Goeree-Overflakkee. Er werd voorgesteld om het bibliotheekwerk op Goeree-Overflakkee volledig weg te bezuinigen. De gemeenteraad heeft uiteindelijk op 14 november 2013 besloten tot een forse bezuiniging, waarmee de financiële kaders voor het bibliotheekwerk in de toekomst vastgelegd zijn. Op basis van deze financiële kaders is in 2014 de inhoudelijke discussie vervolgt om tot besluitvorming op de gezamenlijke visie te komen. Op dit moment vinden verkennende gesprekken met instellingen plaats die mogelijk een rol kunnen gaan spelen in de vernieuwde dienstverlening van de bibliotheek. Op basis van mogelijke samenwerking, beschikbare accommodaties en financiële ruimte, worden scenario's ontwikkeld als uitwerking van deze visie. Deze scenario's worden ter besluitvorming aan het college voorgelegd. Naar verwachting zal hierdoor vanaf 2016 sprake zijn van de implementatie van de vernieuwde dienstverlening, waarbij tevens de door de gemeenteraad vastgestelde bezuiniging is gerealiseerd.

Bijlage 2 Samenhang leefbaarheid en vitaliteit in relatie tot bibliotheekwerk

De bibliotheek binnen de participatiesamenleving

Landelijke ontwikkelingen door vertaald naar Goeree-Overflakkee
De landelijke ontwikkelingen in het sociaal domein hebben leiden ertoe dat op een vernieuwende manier nagedacht moet worden over een nieuwe invulling van het bibliotheekwerk. Op dit moment bereidt de gemeente Goeree-Overflakkee zich voor op de fundamentele veranderingen in het sociaal domein die voortvloeien uit de decentralisaties van de Jeugdzorg, de AWBZ en de doorvoering van de participatiewet. De vorming van de participatiesamenleving staat hierbij centraal. Hierdoor ligt de nadruk meer en meer op het verbinden van onze inwoners, hen de vrijheid te geven om zelf verantwoordelijkheid te nemen en hen in hun eigen kracht te zetten. De bibliotheek is een logische partner voor de gemeente om de doelstellingen voor de participatiesamenleving (mede) te realiseren. De bibliotheek is een laagdrempelige, onafhankelijke voorziening en mensen voelen zich er snel mee verbonden. Het is een logische plek voor ontmoeting en is daarmee een broedplaats voor het vergroten van sociale netwerken. Dit houdt in dat de meerwaarde van de bibliotheek steeds meer verschuift van een voorziening waar primair (fysiek) boeken geleend kunnen worden, maar een voorziening waar mensen met elkaar in gesprek zijn, elkaar ontmoeten en waar burgerkracht en eigen kracht kan ontstaan. Dit sluit aan bij de kernfuncties 'informeren' en 'ontmoeting' van de bibliotheek.

Dit leidt ertoe dat er onder andere een nadrukkelijke focus is komen te liggen op de leefbaarheid en vitaliteit van de kernen op het eiland, als dragers van de participatiesamenleving. Door middel van kern- en buurtgericht werken wordt getracht de leefbaarheid en vitaliteit van de kernen te vergroten. De bibliotheek maakt onherroepelijk onderdeel uit van die leefbaarheid en vitaliteit. De bibliotheek wordt door inwoners vaak gezien aan een basisvoorziening binnen een gemeente. Vanuit deze nieuwe focus wordt op andere wijze naar het huidige aanbod aan bibliotheekvoorzieningen gekeken. De toegevoegde waarde van de bibliotheekvoorzieningen moet in lijn zijn met de uitgangspunten voor leefbaarheid en vitaliteit in de kernen.

Er zijn nieuwe, slimmere combinaties te maken tussen bibliotheekbeleid en andere beleidsonderdelen, zodat samenhang in beleid kan worden versterkt. Hierbij kan met name gedacht worden aan combinaties met onderwijs en cultuur. Op die manier kunnen er meer maatschappelijke effecten worden gerealiseerd dan wanneer deze beleidsonderdelen ieder apart worden opgepakt. Daarnaast moet het bibliotheekbeleid aansluiten op de verplichting van de gemeente om het onderwijs te ondersteunen laaggeletterdheid te bestrijden en leesbevordering te stimuleren. Raakvlakken met onderwijs & VVE, cultuur, seniorenbeleid, leefbaarheid en toerisme en recreatie zijn hierbij van belang.

Bijlage 3 Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob)

Landelijke herstructurering en innovatie openbare bibliotheek

Noodzaak herstructurering
In 1998 adviseerde de landelijke Raad voor Cultuur om de structuur van het bibliotheekwerk op lokaal en provinciaal niveau te wijzigen. De Raad constateerde een gebrek aan samenhang in de branche, terwijl de uitdagingen waar de bibliotheken voor staan juist een goede samenwerking noodzakelijk maakten. Schaalvergroting in de vorm van basisbibliotheken moest ruimte scheppen voor verbetering van de dienstverlening en er kwam specialisatie door scheiding van front- en backoffice. Dit moest de slagkracht van de branche vergroten. Ook moest het risico voorkomen worden dat de toegevoegde waarde van de bibliotheek in het kader van educatie, cultuur en informatie weg zou vallen door andere vormen van aanbod op deze terreinen.

Een basisbibliotheek is een zelfstandige organisatie met één of meer vestigingen die in één of meer gemeenten een bibliotheekvoorziening aanbiedt. De basisbibliotheek is verantwoordelijk voor de uitvoering van de kernfuncties. Dit zijn de informatieve, educatieve, culturele, literaire en maatschappelijke functies. De basisbibliotheek wordt voor het belangrijkste deel gefinancierd door gemeenten, waarmee een subsidierelatie wordt onderhouden.

In 2001 is door het sluiten van het Koepelconvenant herstructurering openbaar bibliotheekwerk tussen de Rijksoverheid, de provincies en de VNG officieel gestart met het gezamenlijke proces van bibliotheekvernieuwing. De kernfuncties van het te voeren bibliotheekinnovatiebeleid zijn lezen, leren en informeren, waarbij de raakvlakken met cultuur, educatie en recreatie/ontspanning van belang bleven. De digitale bibliotheek als nieuw onderdeel binnen het openbaar bibliotheekbeleid kreeg prioriteit. Alle basisbibliotheken werden gecertificeerd, zodat de kwaliteit van het openbare bibliotheekstelsel geborgd werd.

Door de jaren heen is het Koepelconvenant geactualiseerd en ontstonden er heldere afspraken over de relatie tussen gemeenten en de basisbibliotheken. Onder andere de wijze en de hoogte van financiering zijn hier nadrukkelijk in vastgelegd. De gemeenten kregen de taak het lokaal bibliotheekwerk te bekostigen op basis van een vastgesteld instapniveau per inwoner en 100% vergoeding van de accommodatiekosten. Ook de taken en verplichtingen van de bibliotheken zelf zijn in het Koepelconvenant vastgelegd.

In 2008 is besloten tot de doorvoering van het innovatieprogramma 2009-2012. Er werd gewerkt aan een digitale infrastructuur, innovatie van digitale diensten en producten en aan het collectiebeleid. Afgesproken is dat bibliotheekorganisaties die niet meewerkten aan de uitvoering van de afspraken over de landelijke openbare digitale bibliotheek, geen deel meer uit mochten maken van het stelsel van openbare bibliotheken. Ook is besloten tot de invoering van de bibliotheekcharter 2010-2012, waarin de rollen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van Rijk, provincies en gemeenten ten opzichte van de openbare bibliotheek zijn geactualiseerd.

Bestuurlijke afspraken openbare bibliotheekwerk 2013-2014
Inmiddels is de doorvoering van de herstructurering en innovatie in een vergevorderd stadium. Er is een landelijk stelsel aan bibliotheken gevormd, waarbij de basisbibliotheken als een lappendeken over Nederland liggen. De samenwerking tussen de basisbibliotheken heeft vorm gekregen, waardoor er minder gebrek aan samenhang is in de bibliotheekbranche en er sprake is van een efficiëntere en effectievere schaalvergroting. Door middel van de scheiding tussen front- en backoffice heeft er een verbetering en specialisatie van de dienstverlening plaatsgevonden. Hierdoor heeft de bibliotheek zich meer kunnen richten op de ontwikkeling van nieuwe dienstverlening, teneinde de maatschappelijke toegevoegde waarde van de bibliotheek te vergroten. De bibliotheekbranche heeft een gemeenschappelijke uitstraling gekregen door de landelijke doorvoering van een eenduidige vormgeving. Tot slot vindt er een versterking plaats van het digitale netwerk van openbare bibliotheken.

Door het aflopen van het innovatieprogramma 2009-2012 en de bibliotheekcharter 2010-2012 hebben de VNG, het IPO en de minister van OCW op 10 april 2013 de Bestuurlijke afspraken openbare bibliotheekwerk 2013-2014 ondertekend. Hierin is onder andere afgesproken dat een sluiting van een bibliotheek door een gemeente niet eerder geschiedt dan na overleg met de naburige (centrum)gemeente, de bibliotheken zullen aansturen op de ondersteuning van digitaal lezen en gemeenten tezamen met de bibliotheken zich zullen inzetten voor leesbevordering en bestrijding van laaggeletterdheid (gezamenlijke inspanningsverplichting). Tot slot is de bekostigingsconstructie met de ondertekening van de Bestuurlijke afspraken komen te vervallen. Dit betekent dat niet langer vastgehouden hoeft te worden

aan het minimum instapniveau per inwoner en de 100% bekostiging van de accommodaties. De subsidiëring moet in relatie staan tot het vermogen om de opgedragen taken uit te voeren. Dit houdt in dat de gemeente in staat is meer dan voorheen te sturen op prestaties en producten.

Wsob: nieuwe bibliotheekwetgeving als slotstuk herstructurering
Tot slot wordt momenteel gewerkt aan nieuwe bibliotheekwetgeving: de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). De bibliotheek is tot op heden ondergebracht in de Wet op het specifiek cultuurbeleid. In de wet wordt echter weinig sturing gegeven aan de openbare bibliotheekbranche en wordt geen rekening gehouden met de digitale bibliotheek. Daarnaast sluit het niet meer aan op de doelen die in het kader van de bibliotheekinnovatie zijn gesteld. De komst van de Wsob is dan ook in lijn met de visie op het bibliotheekstelsel zoals deze de afgelopen jaren is geformuleerd.

In de nieuwe wetgeving is de structuur van het openbare bibliotheekwerk vastgelegd en worden criteria genoemd waaraan een bibliotheek moet voldoen om deel te nemen aan het netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen. Het gaat daarbij onder andere over de aansluiting op de digitale infrastructuur, het gebruik maken van de nationale bibliotheekcatalogus, deelname aan het interbibliothecaire leenverkeer, het ondersteunen van het onderwijs en werken volgens een door de Koninklijke Bibliotheek vast te stellen collectieplan. Voor een deel betreft het zaken die al worden uitgevoerd door alle bibliotheken. Met name de verplichting om ondersteuning te bieden aan het onderwijs vormt een nieuw accent in de inzet van de bibliotheek.

De overheden zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het bibliotheeknetwerk. Zij moeten bevorderen dat een door hen bekostigde of in stand gehouden openbare bibliotheek aan de criteria voldoet die in de wetgeving genoemd worden. Vastgelegd is dat het Rijk verantwoordelijk is voor de digitale bibliotheek. De gemeenten blijven verantwoordelijk voor de lokale fysieke bibliotheek. De provincies zorgen voor de ondersteuning van de lokale bibliotheken. De Wsob legt geen verplichting op aan gemeenten om een bibliotheek in stand te houden.

In de nieuwe bibliotheekwetgeving zijn vastgelegd welke kernfuncties de bibliotheek moet vervullen:

- Leesbevordering & bestrijding laaggeletterdheid;
- Leren;
- Informeren;
- Ontmoeting & debat;
- Toegang tot kunst & cultuur.

Bibliotheken kunnen deze kernfuncties aanbieden op het niveau van hun totale werkorganisatie; niet per se in elke vestiging afzonderlijk.

De nieuwe bibliotheekwetgeving ligt momenteel als ontwerpwet voor. Verwacht wordt dat de bibliotheekwet vanaf 1 januari 2015 in werking treedt.

Bijlage 4 Visie Stichting Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta

Strategische visie: Deuren open
Open deur: de bibliotheek maakt je leven rijker. Een leven lang kun je er leren, lezen, je ontspannen, je verdiepen, je verbazen, met elkaar in gesprek gaan en heel wat wijzer worden. De drempel is laag, de openbare bibliotheek is voor iedereen bereikbaar. Daarmee levert de bibliotheek de samenleving waarde, steeds weer opnieuw, ook in een snel veranderende omgeving.

Nog een open deur: de bibliotheek van de 21e eeuw toont ondernemerschap. Wij zijn alleen relevant als onze deuren open staan. Offline en online, voor de klant en voor onze maatschappelijke partners. Bezuinigingen zetten de bereikbaarheid en de kwaliteit van de bibliotheek onder druk.. We moeten onze dienstverlening aanpassen en vernieuwen, terwijl veel klanten gebruik willen blijven maken van de bestaande bibliotheekdiensten voor het lenen van boeken, het in de bibliotheek raadplegen van informatie, voor school, studie of werk. Ons antwoord hierop is ondernemerschap. Onze strategie is er op gericht de bibliotheek bereikbaar te houden voor zoveel mogelijk mensen, met specifieke aandacht voor jeugd en de aan de kernen gebonden inwoners. Hiervoor werken we samen met partners in onze regio en met andere bibliotheken.

We willen zoveel mogelijk klanten zo goed mogelijk bedienen met een passend aanbod op de plek die voor hen telt. We maken van de bibliotheek een fysiek en digitaal informatieknooppunt dat ook in de

21e eeuw waarde levert voor individu en samenleving door maatschappelijk te ondernemen. De technologie biedt kansen, de economie geeft urgentie en onze klanten willen het. De deuren van de bibliotheek staan open voor een rijker leven.

Missie
De bibliotheek staat midden in de maatschappij met een eigentijdse missie:

De bibliotheek is het lokale fysieke en digitale informatieknooppunt dat de persoonlijke ontwikkeling van burgers stimuleert en faciliteert. De bibliotheek schept essentiële voorwaarden voor een leven lang leren, onafhankelijke besluitvorming en de culturele ontwikkeling van individuen en groepen en levert daarmee een cruciale bijdrage aan de democratie en de kennissamenleving. De kernfuncties van de bibliotheek zijn lezen, leren en informeren en daaraan ondersteunend cultuur, ontmoeting en debat. De bibliotheek is "the place to be" voor de inwoners van de regio.

Visie
De bibliotheek levert waarde aan samenleving en individu. Hoe?

- Wij zijn een actieve partner van het onderwijs en leveren diensten en expertise op het gebied van leesbevordering, mediawijsheid en informatievoorziening.
- Wij stimuleren de geletterdheid, mediawijsheid en nieuwsgierigheid van burgers.
- Wij stimuleren lezen, leren en ontwikkeling in een inspirerende, laagdrempelige en eigentijdse omgeving.
- Wij gidsen naar en bieden toegang tot fysieke en digitale informatie.
- Wij zijn een betrouwbare partner, nemen het voortouw in vernieuwing en bieden een uitstekende prijs/kwaliteit verhouding.
- Wij nemen het initiatief om samen met andere culturele instellingen een vernieuwende en waar mogelijk gezamenlijke programmering te bieden op het gebied van kunst, cultuur, ontwikkeling en literatuur.
- Wij bieden werk met goede ontplooiingsmogelijkheden en arbeidsvoorwaarden in een innovatieve en resultaatgerichte organisatie.

Strategie
Om deze visie te realiseren richten wij ons de komende jaren (2013-2016) in het bijzonder op:

1. de bibliotheek voor individu en samenleving
2. de evolutie tot fysiek en digitaal knooppunt voor media en informatie
3. de ondernemende bibliotheek

Waarde en waardering
Op dit moment zijn het vooral de politici die een oordeel geven over onze maatschappelijke waarde. Zij spreken zich er namens hun kiezers over uit of de kosten opwegen tegen de waarde die de bibliotheek levert aan de samenleving. De gezamenlijke bibliotheken willen overheid, politiek en andere stakeholders meer inzicht geven in de maatschappelijke waarde die de bibliotheek levert met de focus op het volgende:

- de waarde voor de kenniseconomie, met de dienstverlening aan het onderwijs (leesbevordering, mediawijsheid en informatievoorziening en –verwerking), de toegang tot informatie in digitale en fysieke vorm, de levering van informatie op maat, faciliteiten als werk- en studieplekken etc.
- de waarde voor alfabetisering en de bestrijding van laaggeletterdheid.
- de waarde voor de ontwikkeling van informatievaardigheden.
- de waarde als "de leesmotor" van Nederland.
- de waarde voor maatschappelijke thema's als sociale samenhang, het educatieve en culturele klimaat, welzijn en de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden en wijken.

Maatschappelijke onderneming
De bibliotheek is een maatschappelijke onderneming, grotendeels bekostigd uit publieke middelen. Deze bekostiging vindt zijn grond in de waarde die de bibliotheek aan de (kennis)samenleving levert. De maatschappelijke waarde wordt alleen werkelijkheid als bibliotheken waarde aan klanten leveren.

De bibliotheek levert waarde
Nederland kan trots zijn op zijn bibliotheken. Op zo'n duizend plekken en 24/7 online heeft elke Nederlander via de bibliotheek toegang tot fysieke en digitale boeken, informatie, cultuur, ontmoeting en

debat. De bibliotheek opent deuren naar een rijker leven. In 2012 hebben openbare bibliotheken circa 4 miljoen leden, die 100 miljoen keer een boek of ander medium lenen. Een kleine tienduizend medewerkers zijn hen daarbij dagelijks van dienst. Ook vinden nog eens vele duizenden bezoekers de weg naar lezingen, workshops, voorstellingen en andere evenementen.

Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta voert het bibliotheekwerk uit voor de gemeenten Bernisse, Brielle, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Rotterdam (deelgemeente Rozenburg, voorheen gemeente Rozenburg) en Westvoorne. Deze gemeenten kunnen trots zijn op de bibliotheek. Ongeveer 22% van de inwoners van deze gemeenten zijn lid van de bibliotheek en in 2012 leenden zij ruim 1 miljoen keer boeken en andere media. Er is een intensieve samenwerking met het basisonderwijs en we streven er naar, dat alle leerlingen in het basisonderwijs lid zijn van de bibliotheek. De deur naar de bibliotheek staat open!

Alle gemeenten in het werkgebied, de consultatiebureaus in deze gemeenten en Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta werken samen om het plezier en belang van lezen met baby's duidelijk te maken met "Boekstart", waarbij ouders van baby's worden gestimuleerd voor te lezen. Kinderen die al op jonge leeftijd in aanraking komen met boeken, ontwikkelen een voorsprong waar ze hun hele leven voordeel van hebben. In een aantal kinderdagverblijven zijn nieuwe, centrale voorleesplekken gerealiseerd. In 2012 maakten 34 voorschoolse instellingen gebruik van de Voorschoolpas, waarmee deze instellingen producten en diensten, gericht op voorleesplezier, ontluikende geletterdheid en ouderbetrokkenheid, modulair kunnen afnemen, onder andere via de website.

Een zinvolle dagbesteding voor senioren en inwoners die aan de kern gebonden zijn is essentieel voor het welzijn. Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta werkt in dit verband samen met o.a. de ANBO en verzorgings- en welzijnsorganisaties in de regio. De bibliotheek zet de deur open voor filmavonden met boekverfilmingen, leesgroepen en zogenaamde Koffie-plus ochtenden met lezingen. Interessante voorbeelden van activiteiten die, evenals een geprofessionaliseerde bezorg- en ophaaldienst van media, zijn gericht op het welzijn van deze inwoners. Waardevol om te zien, dat veel mensen gebruik maken van deze mogelijkheden en ook enthousiast reageren.

De bibliotheek voor individu en samenleving
Individu en samenleving zijn in. Massa (communicatie en consumptie) is uit. Onze klanten zijn individuen met persoonlijke wensen en voorkeuren. Zij verwachten een persoonlijke dienstverlening. Klanten organiseren zich informeel en naar eigen inzicht in zogenaamde 'communities of interest'. De bibliotheek bedient individuen, communities en klantsegmenten. Voorheen was de dienstverlening gebaseerd op transacties (u zoekt een boek? Wij zorgen dat u het boek kunt lenen), maar in het nieuwe model staat juist de relatie met de klant centraal (u bent geïnteresseerd in gezondheid? Wij bieden u toegang tot de waardevolle informatie en activiteiten rond dit thema).

De bibliotheek wil haar klanten een persoonlijke dienstverlening bieden, zowel in de fysieke als in de digitale omgeving. Klanten krijgen advies en aanbevelingen op maat. Zij worden geholpen door klantgerichte, deskundige medewerkers of via software die gebruik en waardering van content koppelt aan de Nationale Bibliotheekcatalogus (NBC).

Ook faciliteert de bibliotheek (lokale) communities met (meta)content. Naast de ontwikkelde en de te intensiveren dienstverlening aan en samenwerking met het onderwijs en culturele instellingen zal Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta haar dienstverlening eveneens richten op zelfstandige professionals en kleine bedrijven.

Het onderwijs heeft baat bij een sterke bibliotheek. De dienstverlening aan het primair (en in een later stadium aan het voortgezet) onderwijs, aan voor- en naschools leren en aan het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid hebben de hoogste prioriteit en worden verder ontwikkeld, waarbij zo veel als mogelijk is wordt aangesloten op landelijk ontwikkelde modellen en verdere ontwikkelingen op landelijk niveau. We zoeken kinderen op met collecties op scholen en kinderopvang (voor- en naschools) en zetten leesconsulenten en mediacoaches in op het gebied van leesbevordering en mediawijsheid.

In deze periode (strategie 2013-2016) richten we ons voor wat betreft de dienstverlening aan het onderwijs met name op de doelgroep 0 – 12 jaar (voorschools en basisonderwijs). Aan het eind van deze periode vindt dienstverlening aan het basisonderwijs alleen nog plaats volgens het landelijke concept van "de Bibliotheek op school".

Uit onderzoek (2012) blijkt, dat 25% van de leerlingen in Nederland het basisonderwijs verlaat zonder het vereiste leesniveau te halen. Het landelijk sleutelproject "de Bibliotheek op school" moet bijdragen aan het behalen van het vereiste leesniveau.

Voor volwassenen zijn er projecten op het gebied van mediawijsheid en de bestrijding van laaggeletterdheid en voor de aan de kern gebonden volwassenen worden producten en diensten ontwikkeld zoals een bezorgdienst, activiteiten in de omgeving en speciale collecties voor verzorgings- en verpleegtehuizen.

De bibliotheek zal aansluiten bij landelijk klantonderzoek en we zullen maximaal gebruik maken van collectieve, landelijke marketingcampagnes. De inbedding hiervan zal worden versterkt in de bibliotheekorganisatie en in dit verband zoeken we ook de samenwerking met bibliotheekorganisaties in onze omgeving. We nemen zo snel mogelijk deel aan de landelijke bibliotheekpas die de komende jaren voor alle bibliotheken wordt ontwikkeld.

Het aanbod van informatie en informatiedragers is enorm. De bibliotheek heeft als taak te zorgen dat individu en samenleving in hun vraag worden bediend. Voorwaarde is dat de bibliotheek zich verder ontwikkelt van een klantvriendelijke naar een klantgerichte en klantgestuurde aanpak. De wensen, voorkeuren en verwachtingen van de klanten geven richting aan de dienstverlening en bedrijfsvoering. We richten de organisatie zo in, dat klanten meer en directe invloed krijgen op zaken als collectie, presentatie, programmering en openstelling.

Enerzijds werkt de bibliotheek mee aan de versterking van de branchebrede identiteit en anderzijds versterken we het lokale profiel van de bibliotheek. Het merk bibliotheek wordt steeds sterker door het dagelijks contact dat klanten, onderwijs, gemeenten, culturele instellingen en andere stakeholders zullen ervaren. Invoering van de Nationale Bibliotheekpas en collectieve marketingacties leveren een belangrijke bijdrage aan het versterken van het merk bibliotheek.

De evolutie tot fysiek en digitaal knooppunt

Nieuwe informatiedragers veranderen de manier waarop mensen met informatie omgaan. De grens tussen kopen en lenen vervaagt. In de muziekindustrie biedt een model als Spotify consumenten toegang tot enorm veel content voor een vast bedrag per maand. Toegang wordt belangrijker dan bezit.

De hoeveelheid content is zo groot dat content alleen geen meerwaarde biedt. Interfaces en interactie bepalen het succes van de dienstverlening. Dit zijn de krachten die de transformatie van de bibliotheek voortdrijven. Nu is niet meer dan ongeveer drie procent van de verkochte boeken een zogenaamd e-book. In 2016 ligt dat naar verwachting op elf procent en in 2025 mogelijk tussen de veertig en zestig procent. We willen dat onze transacties een afspiegeling zijn van deze percentages. Vanzelfsprekend kiezen klanten hun eigen mix van analoge en digitale content.

Bibliotheken gaan hun dienstverlening in één pakket aanbieden. Eén sleutel opent alle deuren. De collecties van alle openbare bibliotheken in Nederland worden ontsloten door de Nationale Bibliotheekcatalogus (NBC). De Nationale Bibliotheekpas geeft toegang tot de fysieke en digitale bibliotheek op landelijk niveau. Voorwaarden en tarieven zijn landelijk uniform en daarbinnen gedifferentieerd naar mate en aard van gebruik. De bibliotheek transformeert naar een gebouw met een fysieke collectie naar een lokaal knooppunt dat gidst naar fysieke en digitale media en informatie. De bibliotheek plaatst deze informatie in een context en stelt burgers in staat er waarde en waardering aan toe te voegen.

De fysieke bibliotheek blijft een gebouw (in welke vorm dan ook: in een cultuurhuis, in een school, als separate bibliotheek, in een verzorgingstehuis) met een collectie en is de huis- en studeerkamer van de regio. De fysieke collectie wordt compacter en aantrekkelijk en inspirerend geëtaleerd, in verbinding met de digitale content. Voor digitale presentatie sluit de bibliotheek zoveel mogelijk aan bij de wereldwijde platforms als Google, Facebook en WorldCat.

We streven er naar te werken vanuit drie hoofdvestigingen, te weten: Hellevoetsluis, Brielle en Middelharnis. We opteren in dit verband voor vestiging van de bibliotheek in een zogenaamd Cultuurhuis in deze plaatsen voor een interessante mix van informatie, kunst, cultuur, ontmoeting, ontwikkeling en debat. Samen met de andere culturele instellingen willen we een afgestemde, interessante programmering verzorgen.

De programmering zal zich enerzijds richten op de landelijke evenementen die een relatie hebben met de fysieke en digitale content en anderzijds zal de programmering zich concentreren op de samenwerking met de partners in de regio. Bij realisatie van een Cultuurhuis zal de programmering zich richten op optimale samenwerking met de partners.

De drie hoofdvestigingen worden maximaal toegerust om te kunnen fungeren als knooppunt van fysieke en digitale media en informatie. Daarnaast zullen er in de kernen kleinschalige voorzieningen worden

gerealiseerd voor specifieke doelgroepen (de Bibliotheek op school, al dan niet in combinatie met collectie en voorzieningen voor volwassenen en voorzieningen voor de aan de kern gebonden inwoners).

Een aangenaam verblijfsklimaat, ruime openingstijden, aantrekkelijke programmering, goede koffie, deskundig en vriendelijk personeel, een verleidelijke presentatie van media maken van de fysieke bibliotheek een inspirerende omgeving voor persoonlijke ontwikkeling. Je vindt wat je zoekt, zowel in fysieke als digitale vorm, maar ook wat je niet zoekt en daarom misschien des te waardevoller is.

De bibliotheek onderneemt
We willen de bibliotheek verder ontwikkelen als (maatschappelijk) ondernemende organisatie. De bibliotheek zit midden in een transformatie waarbij er minder geld beschikbaar is en de vraag is of de bibliotheek meer of minder kan doen. Hoe kan de bibliotheek 'de winkel verbouwen' met de deuren open? Hoe bedien je klanten die andere, vaak hogere eisen stellen?

Het antwoord op deze vragen ligt besloten in maatschappelijk ondernemerschap, een manier van ondernemen waarmee de bibliotheek midden in de samenleving staat als partner van overheden, onderwijs en andere instellingen en bedrijven. Zo transformeert de bibliotheek van uitvoerende leverancier naar strategisch partner.

De bibliotheek onderzoekt actief welke kansen er liggen bij klanten, overheden, onderwijs en andere stakeholders. Daarbij sluiten we aan bij de regionale en lokale agenda's en knopen we samenwerkingsverbanden aan. We intensiveren de contacten met de bestaande partners en zijn actief op zoek naar nieuwe. We zijn een maatschappelijke onderneming, worden voor een groot deel bekostigd uit publiek geld en besteden daarom veel aandacht aan de informatie en verantwoording aan subsidiënten, andere stakeholders en naar de inwoners van de regio ('horizontaal verantwoorden').

Onze maatschappelijke betrokkenheid willen we versterken door nog meer samen te werken met de andere (culturele) instellingen in onze regio en we gaan om die reden en mede vanuit een oogpunt van wederzijdse lokale verankering ook met diverse partijen een langdurige samenwerkingsovereenkomst aan.

Om adequaat in te kunnen spelen op de ontwikkelingen en vernieuwingen binnen de bibliotheeksector, de dienstverlening op maat en de zakelijke dienstverlening vorm te kunnen geven en mede vanuit een oogpunt van kostenbesparingen achten we schaalvergroting essentieel.

We willen het aandeel van de inkomsten van klanten en partners in de begroting verhogen door onder andere het bereik van de bibliotheek verder te vergroten, door meer zakelijke diensten te verlenen en door dienstverlening op maat in combinatie met differentiatie van tarieven. Aanvullende inkomsten besteden we aan de vernieuwing van de dienstverlening.

We zijn actief op zoek naar kostenbesparingen door samen te werken met bibliotheken, ondernemingen, onderwijs en culturele en andere instellingen. De vorming van cultuurhuizen in deze regio moet een belangrijke bijdrage leveren aan de kostenbesparingen door gezamenlijk gebruik van ruimtes, door het delen van voorzieningen, gezamenlijke programmering, gezamenlijk beheer en ook door het delen van bepaalde functies. We willen de kosten verlagen en de effectiviteit verhogen van onze inspanningen op meerdere terreinen (IT, marketing etc.). Voor de bibliotheekprocessen (catalogus, leners- en leenadministratie) wordt ingezet op één landelijk IT-systeem. Bij nieuwe initiatieven kijken we actief naar 'best practices' en we evalueren initiatieven aan de hand van de PDCA-cirkel om op die manier een structureel lerende organisatie te creëren.

Het ondernemerschap in de organisatie wordt versterkt. Onze medewerkers zijn het belangrijkste bedrijfskapitaal en we willen hen maximaal in staat stellen de transformatie van de bibliotheek mee te maken en te realiseren. De bibliotheek van de 21e eeuw heeft mensen nodig met de juiste competenties om klantgericht, klant- en vraaggestuurd te werken en tegelijkertijd initiatieven te ontplooien om klanten en partners nog meer te boeien en binden. In 2014 zullen we dan ook een loopbaanbeleid hebben ontwikkeld en we zorgen er voor, dat we medewerkers boeien en binden.